

ЦИФРОВА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТІВ

Давидова Л. В.

*кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики, реклами та PR
Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

Зайко Л. Я.

*кандидат філософських наук,
асистент кафедри журналістики, реклами та PR
Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, Україна,
магістрант спеціальності «Журналістика»
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Актуальність теми цифрової безпеки у професійній діяльності журналістів є незаперечною. Історичний перехід від індустріального до інформаційного суспільства відбувся завдяки означенню інформації як продукту споживання. Як зазначає К. Мей: «...до останньої третини двадцятого століття інформація розглядалася лише як один чинник або ресурс серед багатьох, а знання часто вважалося таким, що не може належати одній особі. <...> Інформація сьогодні стає інвестицією, на яку направлена увага підприємців, тоді як важливість контролю та доступу до знання все частіше вказує на те, що воно має бути відокремлене, що стане на заваді його вільного поширення» [4, с. 6]. Сучасні тенденції розвитку інформаційного суспільства передбачають не лише активне споживання інформаційного продукту цільовою аудиторією, але й виробництво інформаційного продукту у значних обсягах.

Д. Бел зазначає, що «...постіндустріальне суспільство відрізняється тим, що змінився характер самого знання. <...> Постіндустріальне суспільство, зацікавлене в контролі за нововведеннями й ескалації змін, організовується навколо знання, що у свою чергу започатковує нові суспільні відносини і нові структури, які повинні скеровуватися політичними методами [1]. Цифровізація сфер буття – поступ у розвитку суспільства.

Розвиток цифрових технологій актуалізує знання та навички у питаннях професійної адаптації журналістів до технологічної еволюції цифрових технологій; захисту від створення глибоких підробок (наприклад, дідфейків); впливу дезінформації на свідомість аудиторії, в т.ч. революційних змін у суспільстві; ролі сучасних журналістів у формуванні нових соціальних сенсів; етичних аспектів в професійній діяльності журналіста; дотримання професійних стандартів у висвітленні конфіденційної інформації у мас-медіа; доступу до джерел відкритої інформації завдяки цифровим технологіям та ін.

Для проведення професійної діяльності з метою створення якісного сучасного інформаційного продукту журналіст має набувати різноманітні навички, зокрема навички цифрової безпеки.

Участь у міжнародному проєкті «Використання даних у боротьбі проти маніпуляції та дезінформації» (Чеська громадська організація Асоціації з міжнародних питань, ГО «Інтерньюз-Україна» та Texty.org.ua) протягом 2020–2021 років надала можливостей осучаснити освітні компоненти для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 061 Журналістика: «Програмно-комп'ютерне забезпечення діяльності журналіста», «Масова комунікація та інформація», «Інформаційна політика та безпека», «Мова ЗМІ», «Медіавиробництво» та ін.

Участь у курсі «Цифрова безпека та нові медіа» (автори-ведучі: Віталій Мороз, консультант із цифрових технологій ГО «Інтерньюз-Україна» та Павло Белоусов, експерт з цифрової безпеки ГО «Інтерньюз-Україна», Digital Security School 380) у межах вищезгаданого проєкту (жовтень 2021 року) підвищила рівень знань та навичок у цифрових технологіях викладачів. А саме були цікавими та корисними такі теми: «Як розуміти нові медіа. Словник цифрової епохи», «Вступ до цифрової безпеки. Загрози», «Виклики цифрової безпеки у вашому житті. Які соціальні групи вразливі до цифрових загроз?», «Сильний пароль як інструмент мінімізації ризиків від зовнішніх неавторизованих входів до вашого цифрового життя», «Як включити мультимедійні інноваційні інструменти у журналістську практику», «Інновації в університетах для журналістів. Що ви можете запропонувати студентам?», «Вступ до 2FA: як це працює, чому це потрібно використовувати у нашому цифровому житті», «Виявлення фішингових атак. Практика», «Безпечне спілкування в соціальних мережах та месенджерах».

Плідним результатом закінчення курсу виявився семінар «Цифрова безпека та нові медіа» із здобувачами вищої освіти другого курсу, під час якого розгорнулася дискусія стосовно фішингових повідомлень, атак з використанням соціальної інженерії та надійності Facebook, Twitter, Instagram, Viber, Tik Tok, Whats App [2].

У рамках навчально-практичного семінару на тему «Цифрова безпека як складник професійної діяльності журналістів нових медіа» здобувачі вищої освіти третього курсу були ознайомлені з поняттям індексу захисту персональних даних. Персональні дані, зібрані за допомогою цифрових технологій, можуть бути використані з різною метою, у тому числі злочинною. Тому сам користувач сайтів, соцмереж повинен розумітися на елементарних заходах по забезпеченню витоку цих даних [3].

Дослідження Віталія Мороза «Яким українським компаніям можна довіряти свої персональні дані», опублікованого у НВ Бізнес, є чудовою ілюстрацією сучасних цифрових загроз для клієнтів провідних українських технологічних компаній [5].

Необхідність оновлення освітніх компонент при підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 061 Журналістика постає актуальною необхідністю в зв'язку з активним розвитком цифрових технологій та трансформації суспільства й економіки (діджиталізації). Активна участь викладачів ЗВО у курсах, які надають змогу підвищувати кваліфікацію та осучаснювати розуміння, знання та навички користування цифровими технологіями, а також процес передачі знань, вмінь здобувачам освіти є беззаперечною цінністю професійної компетентності та освітнього процесу.

Література:

1. Белл Д. Настання постіндустріального суспільства. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. Київ : Знання, 2009. С. 419–431.
2. Давидова Л. Цифрова безпека та нові медіа. URL : <https://www.facebook.com/luddavidova/posts/4700603449995998>.
3. Зайко Л. Цифрова безпека як складник професійної діяльності журналістів нових медіа. URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2979765235622107&id=100007659795822
4. Мей К. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд: пер. з англійської. Київ : «К.І.С.», 2004. XIV с., 220 с.
5. Мороз В. Яким українським компаніям можна довіряти свої персональні дані. НВ Бізнес. 2021. 4 жовт. URL : <https://biz.nv.ua/ukr/experts/zahist-personalnih-danih-v-ukrajinskih-kompaniyah-rezultati-doslidzhennya-novini-ukrajini-50187153.html>.